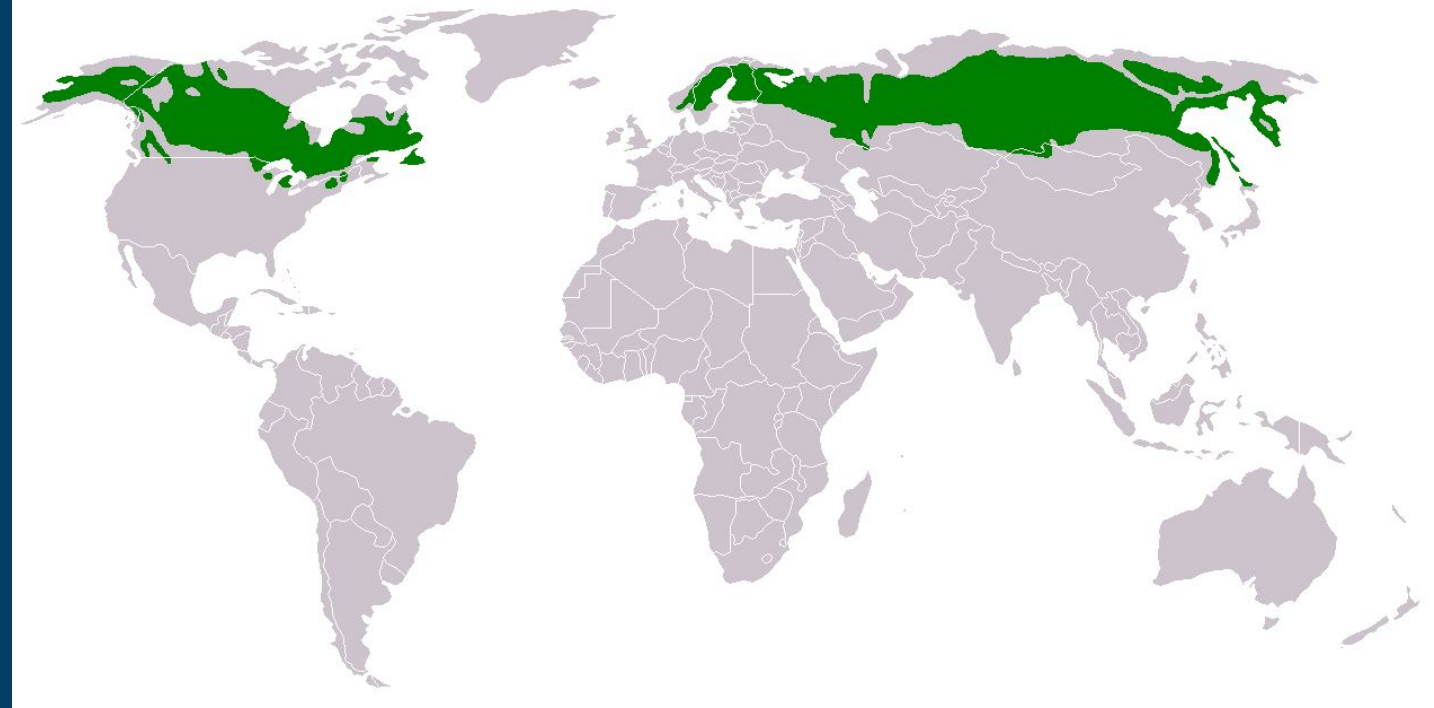

Тайга

Тайга — біом хвойних лісів помірного та частково субарктичного поясу Північної півкулі. Тайга займає більшу частину Канади, Швеції, Фінляндії, Норвегії та Росії (особливо Сибіру), частину Аляски, північно-східного Китаю, крайній північний схід Естонії, а також деяких районів на крайній півночі Монголії та основну територію штатів Орегон та Вашингтон (США) і Шотландії, і є найбільшим суходільним біомом.

Біому тайги притаманний різко континентальний клімат з дуже значними температурними перепадами між літом та зимою; загалом, після полярних льодових шапок та тундри, це найхолодніший біом на Землі. Кліматична зима триває тут 5-6 місяців, з середніми температурами нижче 0 °С. Температури змінюються від -50 °С до +30 °С протягом року, при цьому 8 і більше місяців середня температура менша за +10 °С. Літо коротке, але досить тепле та вологе.

В тайзі спостерігається відносно небагато опадів (200–750 мм на рік), які випадають найчастіше у вигляді дощу влітку, але також у вигляді туману та снігу; випар протягом основної частини року низький, кількість опадів перевершує об'єми випару, і, таким чином, біом отримує достатню кількість вологи для щільного росту рослинних співтовариств. Сніг у тайзі може лежати до дев'яти місяців на рік в найпівнічніших районах.

Більша частина території, котра нині класифікується як тайга, в минулому (протягом льодовикових періодів) була вкрита льодовиковим щитом. Після руху та наступного розтавання цього щита залишились пониження ґрунту, що заповнились водою, утворивши численні льодовикові озера та болота, особливо торфові, що є звичайним елементом навколишнього середовища на всій території тайги.

Ґрунти

Тайгові ґрунти звичайно бувають відносно молодими та бідними на поживні речовини; у них майже відсутній глибокий шар, збагачений органічним перегноєм, притаманний ґрунтам широколистяних лісів. Тонкість ґрунтового шару обумовлюється насамперед холодним кліматом, що гальмує формування органічних елементів ґрунту. Опале листя та мох може тривалий час перебувати на землі в холодному та вологому кліматі тайги, не розкладаючись, що зменшує кількість активної органіки в ґрунті, доступної для вживання рослинами. Кислоти з вічнозелених голок також вилужнюють ґрунти, формуючи підзоли з кислою реакцією. На таких кислих ґрунтах ростуть практично тільки лишайники та мохи, і значно менше трави.

Флора

З флористичної точки зору тайга поділяється на два великі типи: закритий ліс, що складається з численних тісно розташованих дерев з моховим покриттям ґрунту, та лишайниковий ліс, де дерева розподілені вільніше, а ґрунт вкритий лишайниками; другий тип ландшафту більш притаманний для північної частини тайги.

Ліси тайгового типу переважно складені хвойними породами, серед яких домінують модрина, ялина, сосна та ялиця.

Вічнозелені види тайги (сосни, ялини, ялиці) мають численні адаптації до виживання упродовж суворих зим, але модрина, найбільш морозовитривале дерево, є листопадною. Тайговим деревам звичайно притаманна поверхнева коренева система, що є пристосуванням до тонкого ґрунтового шару, а також, в багатьох випадках, сезонні зміни біохімічних процесів, що запобігають ушкодженню морозами. Вузька конічна форма голок північних дерев, а також спрямовані кінцями донизу гілки, допомагають струшуванню снігу.

Окрім хвойних рослин, в тайзі зустрічаються (але не грають основної ролі в біоценозі) і дрібнолисті листопадні дерева — такі як береза, осика, вільха та верба; листопадні дерева переважно зустрічаються в регіонах, де не спостерігаються найнижчі притаманні території тайги зимові температури.

З огляду на низьке стояння Сонця над горизонтом протягом більшої частини року, фотосинтез в тайзі протікає з відносно невеликою ефективністю. Сосни та ялини, що не скидають всю хвою одночасно, завдяки цьому можуть вдаватись до фотосинтезу упродовж ранньої весни та пізньої осені, коли кількість сонячного випромінювання вже достатня, але температури ще занадто низькі для початку вегетації.

Така адаптація вічнозелених голок, як восковий наліт на поверхні, запобігає випарюванню з них води, а темно-зелений колір робить ефективнішою адсорбцію сонячного світла. Хоча кількість опадів не визначальний фактор для хвойних порід в тайзі, замерзання ґрунту взимку призводить до того, що коріння дерев стає нездатним абсорбувати воду, і, таким чином, висушення стає серйозною проблемою для вічнозелених тайгових рослин наприкінці зими

Трави в тайзі зростають там, де мають змогу отримувати достатню кількість сонця, тобто в місцях, де немає щільного кронового покриву: на галявинах, берегах річок, просіках тощо.

Фауна

Тайга є притулком великої кількості трав'яїдних ссавців та гризунів, що також адаптовані до виживання в різко континентальному кліматі. Деякі великі ссавці, такі як ведмеді, активно харчуються протягом літа та осені, щоб накопичити запаси жиру для зимової сплячки; інші тварини розвинули густе хутро та пір'я, що допомагає пережити холоди, а також вдаються до використання специфічних притулків (нори, дупла, закопування в сніг).

Виходячи з особливостей клімату, дієта хижаків не дуже ефективна для накопичення енергії, і більшість енергії в харчових пірамідах втрачається між трофічними рівнями. В цих умовах основним харчовим ресурсом для хижих птахів (сови, орли, орлани) та невеликих наземних хижаків (лисиця, представники родини куніцевих), є гризуни.

Великі хижаки, такі як рись та вовк (в Приморському краї Росії та в Маньчжурії — також амурський тигр та леопард) полюють на копитних, насамперед кабанів.

Всеїдні тварини,
такі як ведмеді та
єноти, є в
тайговому біотопі
досить
звичайними, і
часто харчуються
навіть на звалищах
міст.

Багато птахів, таких як сибірський дрізд, строкатий дрізд, рудий дрізд та ін., мігрують до тайгових територій, принаджені довгим літнім днем та силою-силенною комах, що влітку з'являються біля численних озер та боліт. З приблизно 300 видів птахів, що проводять літо в тайзі, лише приблизно 30 залишаються тут взимку: це такі, що харчуються падлом, або великі хижаки-мисливці, здатні полювати на ссавців — ворон, беркут, мохноногий канюк, або птахи, що живляться насінням (практично винятково хвойних дерев), включаючи кілька видів куріпок та шишкарів.

Edebiyatdefteri.com

Дякую за увагу!